

# Acer monspessulanum (Javor montpelierský)

synonyma: *Acer commutatum*, *Acer creticum*, *Acer denticulatum*, *Acer heckianum*, *Acer hungaricum*, *Acer illyricum*, *Acer liburnicum*, *Acer littorale*, *Acer loscosii*, *A. f. commutatum*, *A. f. gallicum*, *A. f. hispanicum*, *A. f. illyricum*, *A. f. liburnicum*, *A. f. maroccanum*, *A. f. rumelicum*, *A. subsp. glabrescens*, *A. subsp. loscosii*, *A. var. athoum*, *A. var. cassinense*, *A. var. commutatum*, *A. var. corallinum*, *A. var. cruciatum*, *A. var. divergens*, *A. var. illyricum*, *A. var. integrilobum*, *A. var. villosum*, *Acer obtusatum* var. *ibericum*, *Acer rectangulum*, *Acer rumelicum*, *Acer talyschense*, *Acer trifolium*, *Acer trilobatum*, *Acer trilobum*

čeleď: Sapindaceae

oblasti: Andalusie, Chorvatsko, Francie, Irák, Írán, Itálie, Katalánsko, Kavkaz, Korsika, Libanon, Malá Asie (Anatolie), Maroko, Německo, Palestina, Portugalsko, Sardínie, Sýrie, Turkmenistán

Pochází ze středozeší a Malé Asie. Patří mezi opadavé rostliny. Podobá se *J. babice*, ovšem bez efektu vytékající šťávy zlomených listů. Může dosáhnout výšky 4 - 15 (i 20)m při průměru kmene až 75cm, avšak většinou se s ním setkáte v podobě keře o šířce i výšce do 10m v kulatém habitu. Vstříčné listy jsou tuhé, kořovité, má 3laločné, vodorovně až šikom odstálé, celkem dlouhé i široké do 7cm, vrchní strana je sytě tmavězelená, spodní sivozelená až namodralá, v paždí žilek hustě ochlupená, báze srdčitá, řapíky jsou dlouhé 3 - 5cm. Podzimní barva je zelená nebo žlutá. Kvete žlutozelenými 5tičetnými květy o průměru 6 - 7mm, které jsou seskupené do řídkých převislých chocholíků nebo hroznů o délce až 11cm. Plody mají s křídélky délku občas jen 1 - 1,5cm v barvě zelené až červené, svírají ostrý úhel (mohou se i překrývat), celková délka nažek je 2 - 2,5cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *assyriacum*/*A. assyriacum* - západní Írána a severní Irák; keř nebo hustší keřovitý strom; listy 3 (i 5)laločné, na sterilních větvích zubaté
- var. *athoum* - křídla plodů rozbíhavá
- 'Biedermannii' - žlutě strakaté listy
- var. *cassinense* - červené plody
- subsp. *cinerascens*/*A. canescens*/*A. cinerascens* - pochází z Malé Asie; obvykle hustěji větvený keř, borka olivově zelená s černými skvrnami; mladé větve plstnaté, později holé; listy mají variabilní tvar, 3 laloky, celokrajné nebo vroubkované, dlouhé 2 - 6cm, šedozelené, tupé, na spodní straně chlupaté, bazální laloky obvykle redukované, 2nažky jsou téměř paralelní, dlouhé 1,5 - 3cm
- var. *boissieri*/*A. cinerascens* var. *boissieri* - jižní Írán; větvený již od země, habitus široce vejčitý a vystoupavý; listy drobné, dlouhé 2cm, z obou stran ochlupené až plstnaté
- var. *bornmuelleri*/*A. cinerascens* var. *bornmuelleri* - listy délky 2 - 5cm; horní strana holá, řapíky a mladé listy na spodní straně hustě chlupaté
- var. *paxii*/*A. cinerascens* var. *paxii* - jižní Írán; listy délky 1,5cm, obě starny téměř holé
- f. *commutatum*/*A. rumeliacum* - Balkán; laloky celokrajné, hlouběji vykrojené; křídla 2nažek jsou zkřížená
- var. *commutatum* - zakřivené plody
- var. *divergens* - křídla plodů rozbíhavá
- f. *hispanicum* - Španělsko; dospělé listy na spodní straně s řapíky ochlupené, laloky celokrajné
- subsp. *ibericum*/var. *ibericum*/*A. ibericum*/*A. talyschense*/*A. talyschense* var. *sosnovskii* f. *dentata* - Kavkaz, Turecko, Írán; nízký strom; výška 8m; borka šedá, mladé větve holé, bleděhnědé, později šedohnědé, pupeny malé s 5 - 6ti páry hnědých nebo šedohnědých šupin; listy 3laločné, báze kulatá až srdčitá, kořovité, šedozelené, horní strana holá, lesklá, spodní bledší, v mládí pavučinovitě ochlupená, později řídce ochlupená na žilkách, laloky jsou vejčité nebo 3úhlé, tupé i špičaté, obvykle celokrajné nebo zubaté, centrální lalok znovu laločnatý, řapíky holé, obvykle delší čepele, celková délka i šířka je 7 - 9cm; květenstvím je přisedlý převislý chocholík; květy mají dlouhé

holé stopky, kališní i okvětní lístky žluté, kalich délky 4 - 5mm, okvětní lístky jsou dlouze obvejčité, tyčinky 4x delší koruny; nažky jsou dlouhé 2,5 - 3,5cm a dřevnatí

- f. *illyricum* - Balkán, Malá Asie; listy 3laločné, laloky 3úhlé, ostře špičaté, báze zaoblená
- f. *liburnicum* - Balkán, Malá Asie; laloky zubaté, listy menší s krátkým lalokem při bázi
- f. *maroccanum* - Maroko; listy 3laločné, laloky zaoblenější, báze klínovitá, okraj celokrajný
- subsp. *microphyllum*/A. *monspessulanum* f. *divergens*/A. *monspessulanum* f. *micropterum*/A. *microphyllum*/A. *syriacum* var. *hermoneum* - Libanon, Palestina, Sýrie, Turecko; hustěji větvený keř, droné listy
- subsp. *oksalianum* - jihovýchodní Turecko; keř; listy 5tilaločné, na spodní straně plstnaté
- subsp. *persicum*/A. *persicum* - střední Írán; keř; listy 3laločné, široké více než 3cm
- subsp. *turcomanicum*/A. *cinerascens*/A. *latealatum*/A. *monspessulanum*/A. *monspessulanum* var. *divergens*/A. *monspessulanum* var. *genuina* f. *acutiuscula*/var. *genuinum*/var. *turkestanicum*/A. *latealatum*/A. *luteolatum*/A. *turcomanicum* - Turkménistán, Írán, střední Asie - větší hustěji větvený keř; výška 2 - 3m; malý strom, v mírných zimách stálezelený; borka šedá; mladé větve ochlupené, tmavěhnědé, později holé, pupeny délky 2 - 3mm s tmavěhnědými na konci téměř černými šupinami; řapíky bývají delší než čepel, listy jsou 3laločné, kožovité, sivozelené, lesklé, na spodní straně bledší, razavě ochlupené, laloky svírají téměř přímý úhel, báze je zaoblená nebo klínovitá, vzácně srdčitá, laloky většinou tupé, kopianté nebo vejčité či široce 3úhlé, celokrajné, nápadně žilkované, celková délka je 3 - 4cm, šířka 3 - 5cm; květenstvím je chocholík; květy žlutozelené, kališní lístky široce oválné, dlouhé 4 - 5mm, okvětní lístky obvejčité, delší než kališní, semeníky hustě dlouze ochlupené; nažky malé
- 'Sempervirens' - vejčité listy velikosti 2,5 - 3cm, celokrajné
- 'Variegatum' - pestré listy
- var. *villosum* - ochlupené listy

Vyskytuje se v řídkých neopadavých lesích, macchiích a skalách (zejména vápencových) s částečným přístíněním. Dobře snáší sucho.

<https://www.rostliny.net/>